

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2.50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Oklic.

Društvo slovenskih učiteljic priredi v letošnjih velikih počitnicah

II. šivalni tečaj za svoje članice,

ki bo trajal 3 tedne (od 20. julija do 8. avgusta t. l.)

Poučevalo se bo na mestnem dekliskem liceju v Ljubljani, vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne.

Število udeleženk 10.

Učni načrt obsega:

1. Šivanje bluz, kril in oblek.
2. Sestava krojev za različne oblačilne kose na podlagi životnega kroja, ki ga napravi za vsako udeleženko voditeljica tečaja.

Ukovina za vsako udeleženko 10 K, kroji 2 K. Ti 2 K je vposlati takoj s prijavo vred. Vrneta se le, ako bi katera izmed priglasenk radi prevelikega števila ne bila vsprejeta v tečaj.

Za ceno ozir. brezplačna stanovanja bo skrbel društveni odbor. Kdor želi, da mu odbor preskrbi stanovanje, naj navede to v prijavi.

Prijaviti se je najkasneje do 20. junija t. l., in sicer na naslov: Marija Mehle, Ljubljana, Nadvojvode Friderika cesta 4. ODBOR.

Preuredba nemškega jezikovnega pouka na mestnih slovenskih ljudskih šolah v Ljubljani.

(Konec.)

Občinski svetnik Jakob Dimnik je nadaljeval:

Tako se torej glasi uradno poročilo o uvedbi nemškega jezika že v prvi, oziroma v drugi razred in o uvedbi nemškega učnega jezika v 6., 7. in 8. razredu ljubljanskih slovenskih šol. Povem, da nisem proti učenju nemškega jezika kot takega, sem pa odločno zoper to, da bi se poučevala nemščina v slovenskih ljudskih šolah na račun in škodo slovenskega jezika, zakaj zaradi tega bi ne trpela samo slovenščina kot taka, marveč tudi splošna izobrazba slovenskega naroda. Kaj bo pomagalo naši slovenski mladini, če se priuči že v ljudski šoli nemščini, če pa zaradi tega potem ne dobi splošne izobrazbe, ki ji je potrebna za vsakdanje življenje! S takim polovičarskim početjem bi se naša mladina le germanizirala, nikakor bi se ji pa ne odprla na ta način pot do vsakdanjega kruha, ker bi zaradi tega zaostajala slovenska mladina v omiki za svojimi nemškimi sodeželanji. Tudi bi bila taka uredba ljudskega šolstva v kričnem nasprotju s členom 19. državnega temeljnega zakona, po katerem imajo vsi avstrijski narodi nedotakljivo pravico, izomikati se v svojem jeziku: Člen 19. državnega temeljnega zakona določa: »V deželah, kjer je več narodov, naj se šole tako uravnajo, da dobi vsak narod potrebne pripomočke, da se izomika v svojem jeziku, ne da bi se silil učiti se drugega deželne jezika.« Posebno mora to načelo veljati glede ljudskih šol, ki edine

pridejo v poštev pri vzgoji širokih mas našega slovenskega naroda. V smislu § 1. drž. šol. zakona mora ljudska šola mladini razvijati duševne moči. To je pa mogoče edinole s pomočjo materinskega jezika, ki mora biti pravo središče vsemu pouku v ljudski šoli, dočim utrakvizem onemogočuje vsak narodni in kulturni razvoj.*

»Naloga ljudske šole ni, učiti se v njej jezikov, ampak nje naloga je — tako pravijo »Normallehrpläne für Volksschulen in Steiermark« — vzgajati učence za ljudi, ki vstopijo v dejansko življenje z dobro izvežbanim duhom, z jasnim razumom, trdno voljo, нравnim, odkritim in blagim značajem, s srcem, ki je vneto za vse dobro, plemenito in lepo in z navdušenostjo za krasoto in veličastnost prirode, za domovino in narod, zvesto vdani cesarski hiši, ki pa tudi razpolagajo z gotovo vsoto znanja in ročnosti za potrebe vsakdanjega življenja.« Prosim, kako se bodo pa izvrševale tu izražene ideje, posebno glede navdušenosti za domovino in narod, če se bo pouk v materinščini prikrajševal na ljubo deželnu jeziku ter zaradi tega v škodo splošne izobrazbe slovenske mladine! Ali ni že dovolj, da trpi naš narod, ker se mu odrekajo popolne slovenske srednje šole in ali mora trpeti še drugo, še večjo krivico, da se hoče njegovim otrokom že v najnižjih razredih v toliki meri vbijati nemščino, da bi trpel zaradi tega škodo pouk materinščine in splošne izobrazbe!

Znan rodoljub, strokovnjak in šolnik, pokojni deželni šolski nadzornik Klodič vitez Sabladolski piše: »Drugega deželne jezika naj učitelj nikar ne začne učiti, dokler ni otrok v materinščini dobil neke spretnosti in pravilnosti v besedi in dokler si ni po šolskem pouku pridobil najpotrebnejših pojmov in misli za uspešno napredovanje. To je mogoče šele v 3. šolskem letu. Učiti pa se ima »po razmerah« tri do štiri ure na teden v vsakem razredu.«

Dalje piše ta pedagog: »Kar se tiče učne svrhe drugega deželne jezika, treba učitelju z malim zadovoljen biti in ne pričakovati toliko, kolikor se zahteva po vsej pravici od pouka v materinščini.«

Na tem stališču, da mora otrok dobiti v materinščini najpoprej dobro podlago, stoji tudi ogromna večina ljubljanskega učiteljstva, ki se je na svojih konferencah izreklo zoper oba predloga nadzornika Maierja in tudi zavrglo predlog, oziroma prošnjo občinskega svetnika Jerneja Šerjaka in drugov.

Večina ljubljanskega učiteljstva se tudi ne strinja z mnenjem nadzornika Maierja, ki želi, da bi se otroci (seveda na račun slovenskega jezika in splošne izobrazbe) priučili že v ljudski šoli nemškega občevalnega jezika. »Od drugega deželne jezika se ne sme pričakovati v ljudski šoli toliko, kolikor se zahteva po vsej pravici od pouka v materinščini« — tako piše pedagog in deželni šolski nadzornik Klodič vitez Sabladolski. In to stališče je edino pravno.

Tudi očitke okrajnega šolskega nadzornika A. Maierja, da se otroci o Božiču zaradi nezadostne podlage v nemščini trumoma vračajo iz srednjih šol nazaj v ljudsko šolo, nima podlage. Vračajo se navadno le taki učenci, ki sploh niso sposobni za študije na srednjih šolah, ampak imajo več poklica za obrt, trgovino, za obrtne, trgovske in strokovne šole. Naj-

* Glej šolske razmere in uspehe v slovenskem delu Koroške! Uredn.

manj se jih pa vrne zaradi nezadostne podlage v nemščini.* To hočem dokazati. Lansko leto je šlo iz I. mestne šole od 269 učencev IV., V. in VI. razreda 64 učencev v srednje šole. Vrnilo se jih je 9, pa izmed teh 9 je bil samo 1, ki se je vrnil z realke zaradi nemščine; vsi drugi so pa padli v latinščini in poleg tega pa nekateri tudi še v veronauku, nemščini, zemljepisju, prirodoznanju in matematiki. Eden je padel celo v šestih predmetih. To so pa samo taki učenci, ki sploh niso imeli nikake sposobnosti za srednje šole, ampak bi bilo bolje, če bi se bili obrnili drugam. Nemščina ni delala tem učencem prav nobene ovire.

Še boljši dokaz, da nemščina ne dela ovir našim učencem v srednjih šolah, je pa ta-le: Poleg poprej omenjenih 64 učencev je šlo lansko leto v prvo gimnazijo tudi 5 pridnih učencev iz III. razreda, ki je bil v njem razrednik učitelj Karel Winder. In od teh 5 učencev se ni nobeden vrnil, ampak vsi prav dobro napredujejo v prvi šoli, čeprav so se samo eno leto učili nemščine.

Nadučitelj Črnogoj je pripravil svojega sina, ki si je poprej pridobil trdno podlago v materinščini, eno samo leto po četrt do pol ure na dan za srednjo šolo v nemščini, in fant je leto za letom odličnjak.

Pred nekaj leti je poslal nadučitelj Črnogoj svojega učenca Alojzija Žitnika v 5. razred v Ljubljano. Nemščine ni znal nič, sprejet je bil z nadzornikovim dovoljenjem za poizkušnjo. In kaj je bilo z njim? Deček je bil na koncu šolskega leta odličnjak. Naslednje šolsko leto je bil sprejet v prvo šolo in bil je v vseh gimnazijskih razredih odličnjak. Danes študira filozofijo na Dunaju, kjer polaga tudi vse izpite z odliko, in več ko gotovo je, da bo promoviral »sub auspiciis imperatoris«. In zakaj vse to? Zato, ker je dobil poprej dobro podlago v materinščini ter se v materinem jeziku usposobil za splošno izobrazbo.

In takih zgledov imamo na stotine, ki nam dokazujejo, da naši učenci v nemščini in sploh dobro napredujejo, če so dobili poprej trdno predizobrazbo v materinščini. Tako n. pr. so učenci, ki prihajajo v Ljubljano iz domačih slovenskih šol ter vstopijo tu v četrti razred navadno najboljše dijaki v srednjih šolah, čeprav so se učili samo eno leto nemščine. Pri nesli so z doma dobro podlago v materinščini in zaradi tega tudi dobro podlago za nadaljno izobrazbo. **Dober, oziroma slab napredek nazib dijakov v srednji šoli ni torej odvisen od tega, koliko let in koliko ur na teden se uči učenec v ljudski šoli nemščine, ampak edinole od tega, kakšno podlago je prinesel učenec iz materinščine v srednjo šolo!**

Okrajni šolski nadzornik Maier trdi v svojem poročilu, da je za nemščino učni čas pičlo odmerjen. Dokazati hočem, da je učni čas pičlo odmerjen za slovenščino, ne pa za nemščino. Na štirirazrednih šolah na Kranjskem se poučuje od 3. razreda dalje 7 ur slovenščine in 15 ur nemščine.

Na petrazrednih šolah: 11 ur slovenščine in 17 ur nemščine.

Na šestrazrednih šolah: 14 ur slovenščine in 24 ur nemščine.

Na osemrazrednih šolah: 20 ur slovenščine in 32 ur nemščine.

* Torej je trditev c. kr. nadzornika Maierja uradna laž! To je nečuvstvo! Uredn.

Te številke kažejo, da za nemščino učni čas na Kranjskem ni pičlo odmerjen, pač pa se po mačehovsko ravna na Kranjskem s slovenščino nasproti nemščini!*

Primerjajmo še, po koliko ur na teden poučujejo nemščino n. pr. na petrazrednih šolah v naših sosednih deželah:

Na Štajerskem:	Na Kranjskem:
2. razred = 3 ure,	— ur;
3. » = 4 ure,	7 ur;
4. » = 4 ure,	5 ur;
5. » = 4 ure,	5 ur;
15 ur,	17 ur;

Trst:

a) Ciril-Metodove šole:	na Kranjskem:
3. razred = 3 ure,	7 ur;
4. » = 3 ure,	5 ur;
5. » = 4 ure,	5 ur;
10 ur,	17 ur.

b) Na okoliških šolah tržaških nemščine sploh ne poučujejo.

Da se pa omogoči okoliškim učencem vstop v nemške srednje šole, imajo na Proseku in v Trstu pripravljalnice za srednje šole, v katerih se tak učenec v dveh letih toliko usposobi v nemščini, da potem prav lahko shaja v popolnoma nemških srednjih šolah.

Z drugim deželnim jezikom, t. j. z laščino, pridno na tržaških okoliških šolah šele v 4. razredu. Prav tako prično na italijanskih komunalnih šolah s poukom v nemščini tudi šele v 4. razredu, torej ko imajo že učenci dovolj podlage v materinščini in so sposobni za nadaljnjo izobrazbo. Pri nas se pa hoče hoditi preko tega pedagoškega načela. Slovensko, duševno še nezrelo dete naj bi se že v prvi ali drugi letu učilo slovensko in nemško čitati, pisati in govoriti! Ni treba človeku biti pedagog, da vidi, da iz takega kupičenja predmetov ne more vzkliti nič dobrega, in naravna posledica temu bi bila, da bi taka šola Slovincem — razen nadarjenjšim in bogatejšim, ki imajo domače učitelje (n. pr. na vadnici) — ne nudila one izobrazbe, ki bi jim jo morala po svojem namenu posredovati in da bi zaradi tega Slovenci morali zaostajati v omiki za svojimi nemškimi sodeželanji.

Ako torej res hočemo ostati na božji zemlji še nadalje kot narod slovenski, moramo biti glede na preustrojitev našega slovenskega šolstva v jezikovnem oziru vsi, kar nas je rodila slovenska mati, brez ozira na stranke in različna osebna nazoranja — na svojem mestu. Vsi moramo združiti svoje moči v dosego tega smotra in upoštevajmo tudi pri današnjem mojem poročilu in predlogu besede profesorja Suessa, ki pravi: »Najmlajši zarod naj nikdar ne pozabi, da je narod, ki nima plemenitih skupnih smotrov, ubožnejši kot srce, ki ne pozna ljubezni; ubožnejši kot vrt, ki ga nikdar ne obsije solnce. Zakaj le to so sijajni in častni dnevi v zgodovini kakega ljudstva, ko se stranke iste narodnosti združijo v dosego kake plemenite naloge.«

Zato proč s strankarstvom in skupno na delo za našo slovensko šolo in našo slovensko mladino!

Zato predlagam v imenu šolskega odseka:

Vsi stavljeni predlogi o preuredbi nemškega jezikovnega pouka se odklonijo.

Napredni slovenski občinski svetniki so sprejeli ta izvajanja poročevalca z vi-harnim odobravanjem.

* Ta nadzornikova trditev je druga uradna laž! Uredn.

Obč. svetnik Pammer izjavlja, da je prepričan o potrebi znanja nemščine pri slovenski mladini, vendar pa se Nemci ne bodo vmešavali v to čisto slovensko zadevo. (Na naprednih klopih: »To je pravilno.«)

Občinski svetnik dr. Zajc je govoril za razširjenje pouka nemščine na tak način, da napredni občinski svetniki niso mogli molčati in so ogorčeno protestirali. Poveljeval je potrebo znanja nemščine naravnost do absurdnosti in ko je videl, da napredni občinski svetniki nočejo tega mirno poslušati, se je začel jeziti na »liberalne liste«, ki imenujejo klerikalce izdajalce, Efiljate, Judeže Iškariote, v resnici so pa klerikalci naravnost vzorni narodnjaki. Napredni občinski svetniki pa niso hoteli tega verjeti, temveč so se smejali, in to je dalo govorniku povod, da se je resnično razjezil in je začel žaliti vse povprek. Govoril je prav na dolgo in na široko ter predlagal, da se izvoli poseben odsek, sestoji iz devetih članov, ki naj vprašanje prouči. Misli se je, da bo dr. Zajc sedaj, ko je že stavil predlog, končal, ampak je govoril dalje o vseh mogočih rečeh in tudi župana je začel žaliti. To je pa bilo županu, ki je govoril, da parkrat poklical k redu, le preveč, odvzel je dr. Zajcu besedo in ker ta še ni hotel končati, ga je moral opomniti, da nima več besede.

Prešlo se je na glasovanje, in sicer bi se moralo glasovati najprej o predlogu dr. Zajca, kar se ta nekaj zmisli in izjavi, da svoj predlog umakne, potem pa jezno odide iz dvorane.

Nato je napredna slovenska večina sprejela predlog odsekov. Maier pa je zopet za eno blamažo bogatejši!

Petstoletnica zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku in sedanje slovensko učiteljstvo.

Podava R. K.

Velevažen zgodovinski spomin nas je zalotil nepripravljen.

Pred 500 in 600 leti so se izvršili med južnim Slovanstvom velikanski preobrati, žalibog na našo veliko škodo. Pod navalom divjih Turkov je razpadlo bolgarsko carstvo, srbsko carstvo in bosansko kraljestvo. Slovenci pa so izgubljali svoje jezikovne pravice. Tako se je žalibog pripetilo, da je bil Ernest Železni zadnji izmed Habsburžanov, ki so bili pred obličjem slovenskega naroda na Gosposvetskem polju ustoličeni v slovenskem jeziku za koroške vojvode. Koroška je veljala takrat za izključno slovensko deželo; zato je slovenski prostorjen kmet Edlingar nagovoril vojvodo Ernesta v slovenskem jeziku, ta mu je odgovarjal v slovenskem jeziku, in vojvoda je bil dolžan, na svojem dvoru odgovarjati Slovincem v njihovem jeziku.

Po tem zgodovinskem dogodku so izgubljali Slovenci vedno več svojih jezikovnih pravic, ponemčevanje se je širilo vedno z večjim pritiskom proti jugu, tako da je dandanes le južni del Koroške še slovenski, a tudi ta se dozdeva biti že okužen od prešernega ponemčevanja, ki ga goji in podpira ves vladni ustroj, vsa deželna uprava in narod sam z večino učiteljstva vred.

Ponemčevanje ni bil edini razlog, zakaj so nasledniki Ernesta Železnega opustili to značilno slovesno ustoličenje v slovenskem jeziku. Domneva se mnogostransko, da so poznejši Habsburžani smatrali tudi za čin ponižanja, sprejemati moč in vlado iz rok kmeta, tudi takratna nazadujoča moč Jugoslovanstva je mnogo pripomogla do tega, da je padla veljava slovenskega jezika, a z njo vred omenjeno ustoličenje.

Po preteku 600 let svojega propada so izvršili predlani in lani Bolgari in Srbi velik zgodovinski preobrat, ki kaže, da se vrača Jugoslovanstvo zopet k svoji moči, a tudi med Slovenci se kaže gibanje, ki naznanja, da se spavajoča zavednost budi na delo za lastni jaz.

Časniški glasovi, da je minulo letos 500 let, odkar je bil zadnjikrat v slovenskem jeziku ustoličen koroški vojvoda, so završili po vsej Sloveniji kakor šum in bučanje viharja: »Kaj spíte?! Ali ne veste, da se je Vaš slovenski jezik pred 500 leti rahil na cesarjevem dvoru?! Zakaj ste spali 500 let?! Med Vašim spanjem so Vam odpravili Vaš jezik z dvora! Potisnili so Vam meje Vaše lepe govorice daleč proti jugu! Vstanite! Vstali so Vaši bratje Jugoslovani na Balkanu ter odvrgli turški jarem! Slovenci, tudi Vi ste Jugoslovani, vstanite tudi Vi, a ne z orožjem v roki, temveč z »uma svetlim mečem«, odvrgite jarem ponemčevanja ob tla! Vaš

lepi slovenski jezik velja zopet od zadnje gorske kočice do vladarjevega prestola!

Tako je vršelo, šumelo in bučalo ob viharju po zamračenem slovenskem obzorju, kjer se je hipoma prikazala veličastna alegorija vseh stanov naroda našega. Glej, slovensko učiteljstvo je v ospredju, kjer dela neumorno za boljšo narodovo prihodnost!

Kaj nam je storiti, da bomo res v dejanju podobni alegorični prikazni na svojem slovenskem obzorju, da bomo svoje delo ovenčali z venci zaslug za prvenstvo narodovega kulturnega gibanja?

Treba nam je ojačiti in povzdigniti slovensko zavest ter organizovati delo za pravice slovenskega jezika:

1. vsakdo sam pri sebi;
2. doma v družini;
3. v učiteljskem zboru vsake šole;
4. s prirejanjem roditeljskih shodov s poučnim predavanjem glede na naše državljanske pravice ter o nekdanji in sedanjí veljavi našega jezika;
5. v šoli med mladino s poukom;
6. po časopisih s poukom na narod;
7. v družbi, v kateri se gibljemo: a) z zasebnimi pogovori; b) s predavanji o državljanjskih naših pravicah, o imenovani petstoletnici itd.;
8. v svojem učiteljskem društvu s predavanji in primernimi sklepi;
9. v krajini in okrajnih šolskih svetih po svojih zastopnikih;
10. pred deželnim šolskim svetom in naučnim ministrstvom z vsako vlogo;
11. z izdavanjem raznih publikacij;
12. v davčnih uradih s svojimi pobotnicami itd., pri finančnem deželnem ravnateljstvu in finančnem ministrstvu s potrebnimi vlogami;
13. v občini, okraju in pred deželnimi uradi;
14. pred političnimi, poštnimi in sodnimi uradi, tja do notranjega ministrstva ter do upravnega, državnega itd. sodišča ob vsaki nudeči se priliki;
15. pred uradniki vseh uradov od najnižjega do najvišjega;
16. pred samim vladarjem.

V teh zadevah smo bili doslej mlačni po večini pa mrtvi, ker smo se bali kaj storiti, češ, to ne sodi v naš delokrog, v resnici pa sodi to vse celo med naše osebne in stanovske dolžnosti, kakor bo o tem večkrat razprave v »Uč. Tovarišu«.

Zmaga balkanskih slovenskih narodov! Rešitev izpod turškega jarma! Petstoletnica zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku! Slovensko narodno, jezikovno, zgodovinsko in posestno pravo!

O, klanjam se Ti, fenomenalna alegorija! Tebi hočem služiti, pod Tvojim okriljem delati neumorno za pravice učiteljstva ter obenem slovenskega naroda! Tovarišice, tovariši, ki res ljubite svoj materini slovenski jezik, ki Vam gori srce za svoj narod, storimo, na kar nas opominja šum in bučanje viharja na obzorju, na kar nas poziva veličastna alegorija! Naša pravica in dolžnost!

Pred kratkim se nam je ponudila v to izredna prilika.

Zaradi silne nujnosti zadeve preskočimo vseh 9 tu nanizanih točk ter ponesimo veljavo slovenskega jezika v vse naše davčne urade na slov. Štajerskem, pred finančno deželno ravnateljstvo v Gradec, pred finančno ministrstvo na Dunaj, pred deželni šolski svet v Gradec in pred naučno ministrstvo na Dunaj.

O ostalih točkah pa v prihodnjih številkih »Uč. Tovariša«.

Brez odlaganja ter brez strahu!

V smislu določb člena XIII. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867., državnega zakonika šte. 142, ima vsakdo pravico, z besedo in tiskom ali tudi z upodabljanjem svoje mnenje zno-
(raj) zakonitih mej svobodno izrekat.

Začnimo torej!

Visoko c. kr. ministrstvo za nauk in bogoslovje na Dunaju.

Proti odloku c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu z dne 22. IV. 1914, šte. 3/3848/4/14, s kojim se je tudi slovenskemu učiteljstvu narodnih in meščanskih šol na Štajerskem potom šolskih vodstev ukazalo, naj v prihodnje, t. j. začnši z mesecem V. 1914, ne dobiva več svoje mesečne plače na podlagi svojih dosedanjih izplačilnih knjižic in na podlagi svojih osebnih pobotnic, temveč samo na podlagi zaeno in isto šolo skupnih nemških »Zalungsliste«

ugovarjamo

v odprtem roku, rekoč:

I.

Izpodbijani odlok je za slovensko učiteljstvo na Štajerskem novotarija, ki krši njegove osebne (individualne) pravice, kakor to v naslednjem pojasnjujemo:

1. V uvedbo tega novega načina izplačevanja mesečne plače se je vsem učiteljem in učiteljicam na Štajerskem v slučaj njihove nenavadne denarne stiske zlasti ob kakih nezgodah onemogočala doslej uživana nujna samopomoč.

Dosedanje izplačilno knjižico je namreč lahko vsak učitelj, oziroma učiteljica kot svojo osebno last v danem slučaju s pobotnico vred v svrhu nujnega posojila kadarsibodi brez poročstva zastavil. Izplačilna knjižica je bila s pobotnico vred upniku zadostni porok, da bo lahko prvega dne prihodnjega meseca na davčnem uradu namesto dolžnika dvignil pobotano vsoto.

Z izpodbijanim odlokom na novo uvedene »Zalungsliste« so za vse učiteljstvo ene in iste šole skupne, t. j. niso več osebne (individualne), one tudi niso več last posamezne učne osebe, temveč je izvirnik last pristojnega davčnega urada, drugopis pa je last šolskega vodstva, t. j. šolske registrature, zaradi česa jih posamezne učne osebe ob nezgodah, oziroma ob denarnih stiskah ne morejo več uporabljati za omenjeno samopomoč. Tonašo individualno pravico do rešene samopomoči nam je c. kr. deželni šolski svet, menda ne poznajoč naših življenjskih razmer, z izpodbijanim odlokom neutemeljeno in neopravičeno odvzel, oziroma onemogočil.

2. Dosedanje izplačilne knjižice je rabilo učiteljstvo na Štajerskem kot svojo osebno last za podlago ob napovedi svoje osebne dohodnine. Ob premeščenju v drug službeni kraj je šla izplačilna knjižica s premeščenim, kjer jo je lahko v to svrhu rabil. Z izpodbijanim odlokom so se te knjižice odpravile ter so se uvedle omenjene »Zalungsliste«, ki niso več osebna last posameznih učnih oseb; zato jih v druge kraje premeščenji ne morejo upogledati ter jih torej ne morejo rabiti za pripomoček za napoved osebne dohodnine. Z izpodbijanim odlokom se je torej štajerskemu učiteljstvu neutemeljeno in neopravičeno odvzel pripomoček, potreben za izvrševanje zakona o osebni dohodnini, ter se tirajo z njim one učne osebe, ki se ob raznovrstnosti prejemkov ne bodo mogle spominjati na vse podrobnosti, v možnost kazenske preiskave zaradi prestopka zakona o napovedi osebne dohodnine.

3. Z odloki c. kr. deželnega šolskega sveta se je ob stalnem nameščenju svoj čas vsaki učni osebi nakazala plača na pristojnem c. kr. davčnem uradu izrečno z besedami »anticipando proti kolkovanim pobotnicami«, z njim se je torej vsaki učni osebi podelila posebe osebna ali individualna pravica, dobivati mesečno plačo s kolkovanimi pobotnicami, katera pravica se nam brez našega izrečnega privoljenja ne sme in ne more odvzeti. Z izpodbijanim odlokom se je ta individualna pravica kratkomalo razveljavila.

4. Vse te osebne (individualne) pravice, namreč rabo dosedanjih izplačilnih knjižic in osebnih mesečnih pobotnic a) za samopomoč, b) kot pripomoček ob napovedi osebne dohodnine, c) za prejemanje svoje mesečne plače, smatramo za svojo stanovsko gospodarsko zadevo, zaradi česa spada kompetenca za njeno izpreminjavo v zmislu točke 5. § 27. zak. z dne 8. februarja 1869, veljavnega za vojvodino Štajersko, v delokrog okrajnih šolskih svetov. C. kr. deželni šolski svet torej ni bil upravičen izdati izpodbijani odlok samo dogovorno z deželnim odborom, temveč bi bil moral to storiti tudi dogovorno z vsemi okrajnimi šolskimi sveti, kjer bi bili zastopniki učiteljstva te korporacije ter po njih deželni šolski svet na te osebne (individualne) pravice učiteljstva opozorili. Ker se je torej izpodbijani odlok izdal brez vednosti in brez sodelovanja okrajnih šolskih svetov, je on tudi s tega stališča nezakonit.

II.

Izpodbijani odlok krši tudi 1. državljanske pravice slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, 2. državljanske pravice slovenskega naroda v pisarnah finančne uprave, 3. državni osnovni zakon z dne 21. decembra leta 1867, državnega zakonika šte. 142, kakor sledi:

1. Dosedanje izplačilne knjižice slovenskega učiteljstva so bile dvojezične. One so slovenski jezik le v toliko prezirale, v kolikor so ga potiskale na drugo mesto, dočim gre slovenskemu učiteljstvu po zakonu pravica do samoslovenskih izplačilnih knjižic ravnotako, kakor gre nemškemu učiteljem pravica do samonemških izplačilnih knjižic. Z izpodbijanim odlokom uvedene »Zalungsliste« so samonemške, one prezirajo zakonito ravnopravnost slovenskega jezika, zajamčeno Slovincem s členom XIX. državnega osnovnega zakona leta 1867. Naslov tega zakona dokazuje, da je bil izdan za določitev pravic državljanov, ne pa za določitev kakih pravic oblastnih, oziroma dr-

žavnih uradov. Ti namreč nimajo do državljanov nobenih zakonitih jezikovnih pravic, pač pa dolžnost, jim dopisovati v pisavi in s tiskom v njihovem jeziku.

Slovenski učitelji in učiteljice na Štajerskem smo državljani. Dobivanje, t. j. prejemanje, mesečne plače ni za nas nobena notranja službena zadeva, temveč je naša osebna, torej državljanska zadeva, dokaz temu: a) naši lastnoročni, t. j. osebni, podpisi na dosedanjih pobotnicah, oziroma na novo uvedenih izplačilnih imenikih, b) kolkova pristojbina, ki jo moramo za dobivanje mesečne plače državi odrajtovati, in c) izplačevanje plače po finančnih uradih, ki z njimi nimamo nobenih službenih stikov.

2. Z izpodbijanim odlokom so odpravljene mnogobrojne slovenske tiskane in pisane pobotnice slovenskega učiteljstva iz uradov finančne uprave, s čimer se podpira vede ali nevede tendenca c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva, izriniti slovenski jezik iz svojih uradov v Gradcu ter omejiti tam nameščenje slovenske večših uradnikov na mogoče najmanjše število, ali pa njihovo nameščenje v doglednem času odpraviti ter namestljati tam same Nemce. S takim ravnanjem bi se pravice slovenskega naroda na Štajerskem kruto kršile ter bi bile tudi sinovom slovenskih učiteljev duri do teh služb zaprte, češ, ni nobene potrebe, namestljati pri finančni deželni upravi slovenske zmožnih uradnikov. S tem bi se obenem kršil tudi člen III. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867, ki pravi, da so javne službe ob pridobljeni usposobljenosti vsem državljanom enako pristopne.

Tem povodom se mora zlasti naglašati, da slovenski učitelji in učiteljice na Štajerskem nismo voljni vzgajati svojih otrok za tuje države ali celo za Ameriko, temveč si lastimo pravico, da dobe naši sinovi ob pridobljeni usposobljenosti med drugimi tudi državne službe pri finančni upravi v vojvodini Štajerski.

3. V zmislu določb člena XIX., državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867, ima vsak narod nedotakljivo pravico svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti, torej ima to pravico tudi slovenski narod in z njim vse slovensko učiteljstvo kot njegov del ter vsaka posamezna učna oseba kot člen slovenskega naroda, zaradi česar smo podpisani zakonito upravičeni izpodbijati odlok c. kr. deželnega šolskega sveta Štajerskega s svojega narodnega stališča.*

Izpodbijani odlok krši večkrat naše osebne ali individualne pravice in zakon z dne 8. februarja 1869 za vojvodino Štajersko neposredno, a državljanske pravice slovenskega učiteljstva in zakonito ravnopravnost slovenskega jezika ter državni osnovni zakon z dne 21. decembra leta 1867 posredno po finančni upravi — ali vede ali nevede, tu ne pride v poštev — zaradi česar sme v zmislu razsodbe c. kr. upravnega sodišča z dne 11. oktobra 1913, št. 10.199, vsaka stranka, v tem slučaju vsaka učna oseba in njihove organizacije, zahtevati, naj se oblasti ravnajo po naših individualnih pravicah in po predpisih zakona z dne 8. februarja 1869 za Štajersko in po predpisih državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867. in da je prizadeta stranka v tem slučaju vsaka učna oseba na Štajerskem, oziroma njihove organizacije, upravičena, se proti naredbam, ki se naslanjajo na za-

* Za okrajna učiteljska društva se naj tu uvrsti še sledeče besedilo. Ta pravica pristojta tudi »Okrajnemu učiteljskemu društvu za okraj«, ki obsega v tem okraju učnih oseb kot udov in ki je med drugim tudi zato ustanovljeno, da zastopa, pospešuje in goji stanovske njihove koristi, torej je upravičeno izpodbijati začetkoma navedeni odlok v njihovem imenu z ugovorom.

Okrajno učiteljsko društvo za okraj pa je tudi v zmislu določb čl. XIX., državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867., upravičeno čuvati za svoje člene rabo slovenskega jezika v vseh finančnih uradih, katerih delovanje se razteza na slovenski del vojvodine Štajerske; zakaj c. kr. državno sodišče je s svojo razsodbo z dne 3. julija 1906, št. 264, razsodilo, da se v državnem osnovnem zakonu z dne 21. decembra leta 1867. zapopadene pravice ne nanašajo samo na posamezne državljane, temveč tudi na vse njihove tuzemske korporacije. Okrajno učiteljsko društvo za okraj je notorično tuzemska, korporacija učiteljev-državljanov, ono je torej upravičeno (legitimovano) čuvati za sebe in vse svoje člane ne samo svojih in njihovih osebnih pravic, temveč tudi svoje in njihove jezikovne, narodnostne, družabne (socialne) in stanovsko-gospodarske pravice.

grešena dejanja oblasti, pravno pritožiti na višjo inštanco.*

Uporabljajoč torej to svojo pravico, ugovarjamo, prosimo:

Visoko c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje blagovoli čuvati individualne in državljanske pravice slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem ter blagovoli v to svrhu izpodbijani odlok kot v zakonu neutemeljen razveljaviti ter odrediti, naj se nam mesečna plača tudi v prihodnje nakazuje na podlagi dosedanjih, a v prihodnje samo slovensko tiskanih izplačilnih knjižic in na podlagi kolkovanih osebnih pobotnic.

Za slučaj, da bi Visokoisto ne blagovolilo pričujočega tolmačenja odobriti, naj blagovoli Visokoisto odrediti, da se bodo učnim osebam narodnih in meščanskih šol s slovenskim učnim jezikom na Štajerskem v zmislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867. predlagali v izpolnitve in podpis slovensko tiskani izplačilni imeniki dotlej, da se zadeva pravnoveljavno dožene na c. kr. upravnem sodišču.

V, dne rožnika 1914.

Razložni podpis s službenim značajem.

Rok za ugovor na naučno ministrstvo z odločilno močjo je potekel v zmislu zakona z dne 8. februarja 1869 dne 9. maja 1914, kdor ni do tega dne vložil ugovora, naj ga vložijo z zgornjim besedilom najpozneje do 26. junija 1914, in sicer naravnost deželni šolski svet, seveda priporočeno; kdor ga ne vložijo do tega dne, izgubi pravno moč, se pozneje pritožiti. Na ugovor je treba prilepiti na prvo polo kolek za 2 K, na vsako naslednjo polo pa po 1 K. Priloge ni treba nobene.

Ugovor sme vložiti tudi vsako okrajno učiteljsko društvo, če ima v svojih pravih določbo, n. pr.: Pospeševanje učiteljskih koristi (interesov) ali n. pr.: Pospeševanje vseh stanovskih zadev učitelstva ali n. pr.: Varstvo pravic učitelstva, ali n. pr.: Jačjenje slovenske narodne zavesti, varstvo pravic in pospeševanje stanovskih zadev učitelstva. Ako pa katero okrajno učiteljsko društvo nima takih ali podobnih določb, je vseeno upravičeno ugovarjati na ministrstvo iz razloga, ki je pojasnjen pod črto točke 3, II. tega ugovora.

Položaj je sledeč:

1. Ni neobhodno potrebno, da bi se morala pritožiti vsaka učna oseba, zadoštuje, če se vložijo v vsakem okraju po en ali več ugovorov, na katerih se naj podpisujejo vse učne osebe ene in iste šole ali več šol skupaj. Ker je to celotna skupna zadeva, ni treba za vsak podpis posebe kolkov, temveč velja za vse podpise prej omenjeno število kolkov.

2. Neobhodno potrebno je, da vložijo takšen ugovor vsako okrajno učiteljsko društvo. V to svrhu ni treba nalašč sklicovati zborovanja društva, v nujnih zadevah tudi ne odbora, temveč naj vložijo ugovor predsednik ter se naj ugovor naknadno v zapisniku odbora seje, oziroma zborovanja odobri, da se pridobi legitimacija, da je predsednik res ravnal v smislu volje udov društva, a vsekakor je bolje in mogočnejše, če je le mogoče, da se vrši zborovanje ali vsaj odborova seja.

3. Neobhodno potrebno je, da vložijo enak ugovor tudi Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, ki je to celo dolžna storiti v zmislu svojih društvenih pravil.

Vzrok, zakaj se naj vse tri vrste teh ugovorov vložijo, je sledeč:

1. Naučno ministrstvo bi moglo vkljub jasnosti te pravice razsoditi, da okrajno učiteljsko društvo ni bilo upravičeno zastopati individualnih pravic posameznika, ker se ni nihče v dotičnem okraju individualno, t. j. osebno, pritožil, s tem bi se stališče nadalje pritožbe na upravno sodišče poslabšalo.

2. Okrajna učiteljska društva naj ugovarjajo, da se v poznejši pritožbi na upravno sodišče pokaže po eni strani enotnost naše volje in organizacije, po drugi pa nujnost zadeve in večja upravičenost ter moč Zvezinega ugovora.

* Za okrajna učiteljska društva: V imenu vseh svojih . . . udov učiteljev in učiteljic se pritožuje torej pravnoveljavno (na podlagi sklepa odbora seje, oziroma zborovanja društva z dne). Okrajno učiteljsko društvo, proseč: Visoko c. kr. ministrstvo itd.

3. Zveza se pa mora na vsak način pritožiti, da bo mogla pozneje v odklonjenem slučaju vložiti tožbo v imenu vseh ugovornikov na upravno sodišče; sicer bi mogla biti zavržena, češ, da ona sedaj ni upravičena tožbe vlagati, ker se ni prej ugovorov udeležila.

Vse, karkoli je bilo rečenega o ugovoru na naučno ministrstvo, velja tudi o ugovoru proti tozadevnemu odloku c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva v Gradcu z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI, na c. kr. finančno ministrstvo na Dunaju. S tem odlokom se je bilo namreč davčnim uradom ukazalo, začeti s 1. majem 1914, izplačevati učitelstvu plačo na podlagi »Zalungliste«. Ker ni finančno ministrstvo izdalo tega ukaza, naj se ne vlagata prošnja za preklic, kakor se je to v predzadnjem »Uč. Tov.« pomotoma priporočalo, temveč naj se vložijo vse tri vrste ugovorov z enakim, po nekaterih mestih po potrebi izpremenjenim besedilom. I. delu tega ugovora se naj doda še 5. točka:

»Po zakonu o pristojbinah smo dolžni dajati državi za sprejemanje svoje plače pristojbino v obliki kolkov na pobotnicah, zaradi česar na novo uvedenih »Zalunglistah« odtegljajo od plače namesto kolkov niso v zakonu utemeljeni.«

Od nekdaj se čujejo glasovi, da se naj ugovarja samo na finančno ministrstvo, na naučno ministrstvo pa ne. To je docela krivo mnenje. Finančna oblast nima nad učitelstvom nobene izvrševalne (eksekutivne) oblasti, to oblast ima nad nami deželni šolski svet, da torej ne dobi njegova naredba izvršilne moči, je treba na vsak način vložiti ugovor proti odloku deželnega šolskega sveta na naučno ministrstvo. Če zmagamo pri našem ministrstvu, nas ne morejo finančne oblasti siliti na prejemanje plače brez pobotnic, četudi bi finančno ministrstvo bilo drugačnega mnenja.

Zadeva bo pokazala, ali ima slovensko učitelstvo na Štajerskem v sebi toliko moralne moči, da se ne bo dalo izključiti od sodelovanja pri urejanju svojih stanovskih, družabnih, gospodarskih, državljskih in narodnostnih razmer.

Upamo, da prebijemo izkušnjo častno.

(Dalje.)

ALOJZIJ HREŠČAK:

»Kontrolor Škrobar.«

Meditacija.

I.

Napovedal se nam je pred časom najnovejši slovenski roman, Kraigherjev »Kontrolor Škrobar«.

Z nestrpnostjo sem čakal dneva, ko bom mogel zadostiti svoji radovednosti. Pred menoj leži roman, obširno delo, preko 600 strani. V par dneh sem jih preletel, napetost je ponehala — končal sem. Nastopila je reakcija. Vsa nepregledna množica novih vtiskov se mi vrtili v glavi; raztreseni in nerazvrščeni mi plešejo čisto kaotično pred očmi. Treba je, da sežem energično v ta vrtnice in uredim s kritično roko nedisciplinirano armado.

Predvsem kratka vsebina tega dela: Kontrolor Škrobar pride na svoje novo mesto, v mal trg na slovensko-nemški štajerski meji. Škrobar je lahkoživec, don Juan in nič drugega. Od cveta na cvet, iz enega objema v drug objem, iz ene postelje v drugo: to je vsebina njegovega življenja, to je njegova življenska maksima. Njegova metoda: jako enostavna. Peščica donjuanskih fraz, ki jih prezentira skoro vsaki ženski, ki jo sreča na svoji poti skozi življenje, par narodnih pesmi, ki mu služijo kot surrogat v pomankanju primernih govornih tem v družabnem krogu, pa dobra porcija nesramnosti in predrznosti: to je municija, s katero se je opremlil Škrobar za življenjski boj.

Tako oborožen koraka naš don Juan od »zmage« do »zmage«, od škandala do škandala. Vedno globlje se pogreza v blato, vedno debelejša je koža, v katero je odet junak Škrobar.

Vda se alkoholu, voli z nemškutarji, zanemarija svojo službo, in končno napravi kroglja iz samokresa konec bednemu življenju junaka, zmagovalca tolikih »trdnjav«, ki mu je postalo slednjič lastno življenje pretežka butara.

Končalo je življenje, neplodno, da — naravnost ostudno. Nihče ne bo potočil solze za njim, njegova smrt je za čitatelja naravnost psihična potreba. V kolikor je bil namen pisateljev, obuditi nad tem prototipom velikega dela moderne inteligence stud in gnus, se mu je briljantno posrečil. Škrobar se čitatelju stadi, njegovo življenje vpliva zlodejno celo na fizično konstitucijo čitatelja. Pogled krastače ne zbuja

tako neprijetnih občutkov kakor ta padajoča, vedno globlje in globlje se pogrezaajoča, žalostna figura junaka Škrobarja. V njegovi bližini ni prostora idealom, ni gojišča čistega. Kar pride z njim v dotiko, izgubi na vrednosti, se onesnaži. Mož nam predstavlja močvirje, iz čigar umazanij tal se dvigajo strupeni plini in ogrožajo vsak čistejši in nežnejši impuls s svojim mrtvaškim dihom.

Kaj pa milje kontrolorja Škrobarja?! Čisto primeren, logičen, naravno konstruiran. Milje, ki Škrobarje vzgaja, ki jim nudi najprimernejša tla, na katerih se Škrobarji bujno razvijajo in napredujejo. Enega brez drugega si ne moremo misliti, eden je predpogoj drugemu. Marazmatična tla, marazmatična družba, marazem posameznih individui.

Kar požene zdravega v tej splošni pokvarjenosti je obsojeno na vegetiranje. Milje mu ne dá veljave, zapisano mu je ob rojstvu, da je kandidat smrti.

Založnikov prospekt nam trdi, da pisatelj noče razmer niti olepšati, niti jih potvoriti ali počrniti. Realist je in zato noče nič drugega, kakor podati realno sliko obstoječega.

Nočem se spuščati v to — ker se ne čutim poklicanega — v koliko je to stališče v umetnosti opravičljivo in v koliko ne. Zdi se mi, da se pisatelj ni držal tako strogo čiste realnosti, kakor to trdi njegov založnik. So mesta v romanu, kjer prevladuje gol naturalizem in tudi celoten vtisk dela ni po tem, da bi človek dobil jasno in resnično odgovarjajočo sliko nove dežele, ki služi romanu kot torišče. Gre nak je občutek, ki zapolje v čitatelju, ko zapre knjigo, ob zaključku. To ni občutek zadoščenja, ki se poloti človeka, ki je pridr v terro incognito: novo spoznanje.

Realistika našega romana je realitika temne strani obstoječega. Manjka ji realistične svetlobe, luči. Pogrešamo v romanu zdravega antagonizma. In ker tega ni, se bojim, da delo, o katerem sem prebrčan, da je pisano s srčno krvjo humanista, ne doseže smotra, ki si ga je postavil njegov avtor.

Poslovni red za Zavezo.

Poslovni red za Zavezo.

Kot referent o tej točki povodom letošnjega delegacijskega zborovanja slovenskega štajerske Zveze sem obljubil, da dam sprejete točke s strojem »Uč. t. zadruge« razmnožiti in jih doposlati vsem v Zvezi včlanjenim društvom. Ker zdaj tega ne morem storiti, se dovoljujem zateči se h glasilu, proseč cenjenega tovariša urednika za malo prostora.

Zveza je zavzela napram poslovnemu redu nastopno stališče:

K I. členu: Odseki.

§ 8. novih pravil se glasi: Zavezo upravlja:

- a) vodstvo,
- b) upravni odbor z odseki,
- c) delegacija.

§ 10., točka B, pa določa, da vsaka deželna zveza izvoli v vsak odsek po enega člana in da vsak odsek izvoli načelnika, namestnika in zapisnikarja.

Glasom predlaganega poslovnega reda imajo stalni odseki izvoliti tudi svojega poročevalca ter so nekak nadzorovalni organ okrajnih učiteljskih društev, oziroma deželnih zvez.

Koliko bo pa vse to stalo, in kdo bo vse to plačeval? Glasom novih pravil dotične deželne zveze in kjer teh ni, pa dotična deželna društva (§ 13, 18).

Kje se bodo vršile seje odsekov? Ako v Ljubljani, bodo izvenkranjske deželne zveze preveč obremenjene, ako na Primorskem, bomo Štajerci preveč prizadeti in nasprotno.

Kako se naj odseki konstituirajo? Glasom § 2., točka a, novih pravil je namen Zaveze združitev vsega jugoslovanskega učitelstva po Dalmaciji, Goriškem, Istri, Koroškem, Kranjskem, Štajerskem in Trstu. Te deželne zveze se imajo v mislih. Ako bi ves ta stroj funkcioniral glasom poslovnega reda, bi samo ena seja vseh odsekov stala toliko denarnih žrtev, da bi bilo kar groza.

Toda Dalmacija in Koroška za sedaj ne prideta v poštev. Ostanjejo še samo Kranjska, Primorska in Štajerska. Primorska bi imela tri deželne zveze: goriško, istrsko in tržaško. Potemtakem bi glasom pravil imela Primorska v vsakem odseku po tri člane, Kranjska in Štajerska pa samo po enega.

Kar se tiče števila predlaganih stalnih odsekov:

1. gospodarskega,
2. stanovsko-politiškega,
3. pedagoško-didaktičnega,
4. časniškega,

naglašam, da se je pri preračevanju novih pravil odklonila točka, da Zaveza vzdržuje tudi gospodarska podjetja. Ker je ta točka odpadla iz pravil, je čisto naravno, da naj odpade tudi v poslovnem redu.

Delokrog ostalih treh odsekov bi bilo težko precizirati; zakaj marsikatera zadeva bi spadala v dva ali celo v vse tri odseke. Razen določenih stalnih odsekov bi trebalo še drugih. Tako n. pr. predlaga Savinjsko učiteljsko društvo »Odsek« za mladinsko slovstvo. Ravno kar se tiče tega odseka, stavljam vprašanje, bi li ne bilo bolje, da bi se vanj izvolili priznani strokovnjaki, ne oziraje se na deželne meje? Sprejel se je nastopni predlog: Člen 1. Odseki, se odkloni, ker zadeva za sedaj še ni zrela, ne z ozirom na število odsekov, ne z ozirom na število članov vsakega odseka, ne z ozirom na pokritje stroškov.

K II. členu: Javni društveni shodi.

Sprejeto z izpizmembo pri točki e, da zadostuje, ako stavljene predloge podpira ena osmina navzočih članov.

K III. členu: Društva.

Sprejeto.

K IV. členu: Stalno tajništvo.

§ 1. novih društvenih pravil določa, da ima Zaveza svoj sedež v kraju, kjer biva vsakokratni predsednik. Ni izključen slučaj, da se pozneje kdaj sedež Zaveze prestavi v kak kraj izven Ljubljane. Ali se naj potem uradniki stalnega tajništva presele v kraj, kjer bi prebival takratni predsednik, ki ima biti obenem vodja stalnega tajništva? Ali bi se to dalo sploh izvesti?

Osnovale so se in se še imajo osnovati deželne zveze; upravnemu odboru naj bi se priklonil nov urad, namreč odseki. Iz tega je sklepati, da se ima delo pri Zavezi porazdeliti, decentralizirati. Če je pa potem treba še novega, nekakega »def. prezidialnega uradništva«?

Zaveza ne zmaguje niti sedanjih upravnih stroškov. Zdej pa si naj naloži še novih?

Stalno tajništvo se je pri preračevanju novih pravil o priliki predlanskega Zvezinega zborovanja v Celju odklonilo. Zato bi se ga zdaj naj ne predlagalo vnovič.

Stalno tajništvo se odkloni.

K V. členu: Članarina.

§ 7. novih pravil se glasi: Visokost letnih doneskov za posamezne člane določa delegacija od enega zborovanja do drugega na predlog upravnega odbora.

Iz tega jasno sledi, da ta zadeva ne spada v poslovnik.

Člen V. se odkloni.

Zadeva pa pride pred delegacijsko zborovanje ter ostane kljub temu pereča. Dovoljujem si tukaj napram njej čisto odkrito zavzeti svoje stališče.

Ko se je Zaveza ustanovila, se je proglasil »Popotnik« kot njeno glasilo in se na ustanovnem obnem zboru sklenilo, da naj »Tovariš« preneha. Slednji tega ni hotel storiti. Pozneje sta se oba lista reformirala s tem, da je Zaveza prevzela oba lista v svojo last in prevzela tudi vse režije in da se je razdelil njun delokrog. Oba lista sta tedaj Zavezina last. Oba lista naj bi po pravih pravičnosti bila dva enakopravna brata. Pa glej, kar naenkrat je »Tovariš« Zavezino glasilo in obvezen za slehne člana organizacije, »Popotnik« je pa izgubil šaržo glasila in izdala se je parola, da naj ga naročuje vsaj vsaka šola. No, in danes slišimo glas iz Kranjske, da je »Popotnik« pravzaprav štajerski list.

Jaz trdim: »Popotnik« kot naše pedagoško-didaktično glasilo je za pravega in dobro organiziranega učitelja ravno toliko vreden in ravno tako potreben kakor »Tovariš«. Nobenemu izmed njih naj ne gre prednost. Če je eden obvezen, bodi tudi drugi.

Zalostno dejstvo je, da se slovensko učitelstvo veliko premalo briga kakor za »Tovariša« tako za »Popotnika«. Na Štajerskem se n. pr. mnogo bolj marljivo naročuje in čita »Tagespost« ali »Modezeitung«. Iz tega sledi, da postajamo brezbrizni napram svoji stanovski organizaciji in nehote se potapljam v nemško morje.

Kaj je tedaj storiti? »Popotnik« in »Tovariš« bodita kot Zavezini glasili za vsakega v njej organiziranega učitelja obvezna. Sprejmemo to načelo in povrh je še desetkrat pribijmo! Ali bo pa kaj pomagalo? Kje pa imamo sredstva, da izvedemo ta sklep napram onim, ki se mu protivijo? Ali naj dotičnike izključimo iz društva? Ali bodo potem naenkrat postali naročniki? Ne, pač pa društvo izgubi člane in članarino. Končno se bomo vendar morali okleniti načela, da je naša obveznost napram listom moralnega značaja.

Liste bomo naročali in plačevali pri upravnih društvih, društvenim bomo pa plačevali pri društvenem blaginju.

Da bomo pa mogli svoji moralni obveznosti napram listoma zadostiti, je nujno potrebna njiju reforma:

- a) cena se bo morala znižati,
- b) obseg listov se bo moral temu primerno reducirati,
- c) vsebina se bo morala revidirati.

K VI. členu: Končne določbe.

Sprejeto z nastopno premembo točke f), da deficit svojega občnega zbora poravnava Zaveza sama, pa samo v toliko, kolikor se je program vršil sporazumno z njo in z njenim odobrenjem.

Dodatek.

Zveza pogreša v poslovnem redu:

- a) določb glede poslovnega reda za delegacijska zborovanja in sej upravnega odbora;
- b) določb, ki bi precizirale delokrog deželnih zvez in medsebojno razmerje med njimi in Zavezo.

Fr. Brinar, t. z. poročevalec.

Vabilo

na

40letnico Učiteljskega društva za ormoški okraj,

ki se vrši

dne 14. junija t. l.

po sledečem vzporedju:

1. Sprejem gostov v Ormožu pri vlakih:
 - a) od vzhoda ob 6. uri 54 min. zjutraj,
 - b) od zahoda ob 10. uri 26 min. dop.
2. Slavnostno zborovanje v ormoški okoliški šoli. Začetek točno ob 11. uri dop.
 - a) Pozdrav.
 - b) Slavnostni govor.
3. Skupni obed v Škorčičevi dvorani ob 1. uri popoldne. Kuvert za osebo 3 K 40 v. Pri banketu koncertuje polnoštevna godba slov. okol. gasilnega društva pod vodstvom kapelnika tov. Dom. Serajnika.
4. Skupna udeležitev slavlja 30letnega obstoja ormoške čitalnice, pri kateri sodelujejo tudi pevci in pevke našega učiteljskega društva.

Opombi:

- a) Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.
- b. Oglasitve na obed sprejema najpозnejše do 7. junija tov. Ad. Rosina v Ormožu. Obenem z oglasitvijo se naj pošlje znesek za banket.

V Ormožu, dne 18. maja 1914.

J. Rajšp, t. č. predsed. Ad. Rosina, t. č. tajnik.



Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Slovenski Šolski Matici je naklonilo c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk za prireditve počitniškega tečaja v letošnjih velikih počitnicah šeststo (600) kron.

Kranjsko.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 28. maja t. l. ob 3. uri popoldne v Domžalah (v Sokolskem domu). O saniranju Zavezinih listov poroča tov. Ivan Schmeidek, o poslovnem redu Zaveze tov. Anton Germek. Na zborovanju sestavimo tudi podrobni učni načrt za ponavljalno šolo.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 2. junija t. l. popol-

dne ob 4. uri v Narodnem domu (pritličje na desno) v Ljubljani.

Dnevni red je:

1. Pozdrav.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Volitev pregledovalcev računov.
4. Volitev odbora.
5. Volitev delegatov k zborovanju Zaveze.

6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi za odbor:

Janko Žirovnik,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Šaleško in Slovenjegraško učit. društvo sta zborovali v četrtek, dne 7. maja, ob polnoštevni udeležbi v Velenju.

Ko je tovariš predsednik pozdravil prav presrečno ljube nam tovariše iz Slovenjegraškega okraja, smo se lotili takoj resnega dela.

Prvo smo sklenili, da odvrnemo nemške »Zalungliste«. V to svrhu se pooblasti učit. društvo, da sestavi prošnjo na finančno ravnanje, naj pošilja davčnim uradom zadostno število slovenskih tiskovin »Zalungliste«; to prošnjo naj pošlje vsem šolskim vodstvom, da jo potrdi in podpiše posamezno učiteljsko.

Tovariša Hergouth in Alt sta nam poročala o Zvezinem zborovanju v Mariboru.

Tovariš Košutnik pa je preštudiral »Moje prvo berilo« in »Mojo prvo čitanje«. Podal nam je temeljito oceno obeh knjig v tako duhoviti in kratkočasni obliki, da smo se poleg vse resnosti dobro nasmejali. Ko smo slišali dovolj vrlin prve knjige in hib druge, smo enoglasno sklenili, da se stavi na letošnji uradni konferenci predlog, naj se z novim šolskim letom uvede v Šoštanjskem in Slovenjegraškem okraju Widrovo »Moje prvo berilo«.

S temama za letošnji uradni konferenci nas je seznanil ravnatelj Vrečko, za kar smo mu prav hvaležni.

G. Globočnik iz Kranja je priporočal svojo organizacijo »Vrtnarska šola«. Dobil je mnogo naklonjenosti svoji ideji.

K sklepu se izraža ravnatelj Vrečko željo, da se zopet vidimo na učit. sestanku, kar je želja tudi vsakega posameznika.

S tem se je zaključilo lepo uspelo zborovanje, na kar smo se podali k skupnemu kosilu. Prebili smo ostali del dneva v lepi harmoniji, med petjem, smehom in prijateljskimi pomenki do večernih vlakov, ki so nas razdružili.

Slovenjegračani, na snidenje!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 3. majnika v Celju ob lepi udeležbi. — Kot novega uda je pozdravil t. preds. t. gđ. Ciglerjevo, ki se je zopet priselila v naš okraj. — Iz društvenih zadev posnamem: Na dr. Sernčevi 70letnici je zastopal društvo in v imenu tega pozdravil slavljenca t. preds. Brinar. — Glede sprejetja nekega člana izven okraja je predsednik mnenja, da je bolje, da je neke včlanjen, kakor nikjer. — Tov. Knaflič je poslal poziv v zadevi nemških plačilnih pol. Stori so se blii v tem oziru že primerni koraki.

O Zvezinem občnem zboru je podal natančno, kritično sliko t. predsednik. Isti je nadaljeval poglavje o naši vzgojni nalogi, in sicer o karakterizovanju otrok. V jedrnatih stavkih je dokazal neumestnost karakterizovanja po sumaričnih polah, ki so ravnokar v veljavi, in priporočal označevanje senčnih in solčnih strani otrok v ročnih zapisnikih.

Za izdelovanje učnih načrtov se sprejme predlog, da se vrši v ta namen 1. četrtek v juniju zborovanje.

Dva zanimiva dogodka sta pripovedovala t. Jelovšek in Šah: prvi o sramotnem napadanju dramskega župnika na šolo in učiteljsko, drugi o čudnem nastopu neke odvetniške pisarne.

Ob koncu je izročil t. Logar vsem navzočim pozdrave v obliki krasnih encijanov, za kar se Ti, dragi tovariš, iskreno zahvaljujemo!

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer je imelo svoj občni zbor v četrtek, dne 7. maja 1914, v Radincih. Tov. predsednik pozdravlja navzoče, ki se niso ustrašili slabe poti, oziroma oblakov, ko je bilo treba slušati pozivu društva. To je jasen dokaz, da se učiteljsko zaveda svojih stanovskih dolžnosti, svoje časti ter je obenem poročilo boljših časov. Napredujemo, ker moramo napredovati. Borimo se za lepše dneve, in kakor je videti, niso več daleč. — pozdravlja na to še posebe nova člana tovariša Venigerholza in Štefancijozo. Slavili pa smo ta dan še neki poseben dogodek. Naš občesposlovani, ugledni tov. nadučitelj Simon Cvahte je praznoval 30letnico pristopa k društvu, ki mu je bil vsa dolga leta zvest, delaven član. Tudi sedaj, ko je po hudi bolezni okreval, je prihitel

zopet med nas. S presrečnimi besedami mu čestita predsednik, želeč mu še dolgo vrsto krepkih let. Tov. Cvahte se zahvaljuje, zatrjujoč, da ga je vedno veselilo delo za prosih stanu, za ljudstvo in za napredek. Zahvaljuje se obenem vsem onim, ko so se ga spominjali za njegove bolezni.

Izmed došlih dopisov bi omenil onega glede novih plačilnih listov. Sklenilo se je, da se obrne društvo do Zveze, ki naj izposluje ali samoslovenske, ali vsaj dvojezične tiskovine, ali pa naj ostane pri potničnih. Nove plačilne pole pa niso nič drugega, kot nov poizkus germanizacije.

Tov. tajnik poroča, da je zborovalo društvo v preteklem letu 6krat; udeležba je bila povprečno prav dobra. Vendar je še precej tovarišev, ki bi se lahko poboljšali ter marljivo zahajali med nas. Nekateri pač mislijo, da so z letnino zadostili že vsem obveznostim do društva. S takim naziranjem stavlja ti tovariši svojo stanovsko zavednost v jako čudno luč. Kdor ima za vsemogoče postranske posle dovolj časa in denarja, bi ga pač tuptam lahko tudi svojemu stanu posvetil. Društvo šteje 45 članov.

Iz poročila blagajnika je posneti sledeče: dohodkov je imelo društvo 207 K 12 v, izdatkov pa 178 K 71 v; preostane torej 38 K 41 v. — Sklenilo se je ob tej priliki, da se osnuje »društveni sklad«, v katerega naj se stekajo letni preostanki ter prostovoljni prispevki članov. Volili smo na to nov odbor, in sicer so izvoljeni sledeči tov.: preds. I. Tomažič, podpreds. S. Cvahte, tajnik Fr. Cilenšek, blag. I. Kryl, knjižničar K. Maurič, pevovodja Fr. Cvetko, odbornik Erlinda Bernardova. Za delegacijsko zborovanje Zaveze se določijo tov. Tomažič, Cvetko, Maurič, Jandl, namestnikom pa gđ. Cvahte in Ciuha. Ostale točke dnevnega reda, kakor predavanje in poročila, se preloži radi pomanjkanja časa. Ker slavi v juniju sosednje ormoško društvo svojo 40letnico, se sklone, da v tem mesecu ne zborujemo, pač pa se udeležijo kolikor mogoče članov našega društva omenjenega slavlja. Prihodnje zborovanje se vrši 2. julija pri Sv. Jurju.

Slovenjebistriško in konjiško učiteljsko društvo je imelo dne 7. maja t. l. v Poljčanah majniški izlet in svoje skupno zborovanje. Akoravno ni bil poprejšnji dan posebno vabljiv za daljno pot, se je vendar zbralo še lepo število izletnikov v poljčanski šoli. Imeli smo tovariše goste v svoji sredini tudi iz mariborskega in šmarskega okraja. Svoj pristop v društvo prijavili Jos. Steinberger, uč. v Spodnji Polskavi. Zborovanje se je vršilo po običajnem vzporedju. Med dopisi se je vzelo na znanje da družba »Haftpflichtversicherung« ne prevzame odškodnine za slučaj, če ga je učitelj zakrivil zaradi prestopka § 82. Posel za evidenco društvenikov, koliko jih je naročnikov na stanovske liste, in v to potrebna agitacija se je poverila tovarišu Krotkemu. Poročilo, kako nam zasnovati društveni sklad, da bo plodonosen, prevzame blagajničar tovariš Jankovič. Priporoča se še pristop k »Učiteljskemu konvikt«, da dobi čim več članov iz Štajerskega. V svrhu vplačanja udnine se razdele položnice med društvenike. — Sklenili so se tudi primerni koraki za izposlovanje slovenskih ali vsaj dvojezičnih »Zalungliste«, ki so uvedene namesto pobotnic in plačilnih knjižic. Za sedaj se bodo vposlani nemški izpolnjevali s slovenskim besedilom. Predaval je tov. Schell o temi »Šolsko vodstvo z ozirom na oglašajoče se sedanje zahteve«. To predavanje je bilo jako aktualno. Referent nam je predložil žive slike raznih »prenatančnih« šolskih voditeljev; tudi je pokazal, kako se lahko pride, ustrezajoč novodobnim zahtevam, navzkriž z obstoječimi predpisi. Poslušalci so z veliko pozornostjo prisostvovali zanimivemu govoru, za katerega je žel predavatelj ob koncu hrupno priznanje. — Nič manj ni zanimal društvenikov drug referat tovariša Darka Gselmanna. Izvolil si je temo: »Ljudskošolski učitelj, njegova naloga in predizobrazba«.

V obširnem predavanju se je razvijal sedanj način izvežbanja učiteljskega naraščaja. Govornik je dokazal, da ta ne zadostja zahtevam sedanjega časa. Učitelj, zapustivši učiteljske, ni kos nalogi, ki ga čaka zunaj na delu. Na vsakem drugem polju skrbi država za nadaljno naobrazbo (vojaški stan); samo učiteljsko ne preostaja nič drugega kakor da se izpopolnjuje s samozobrazbo. V tem oziru je tov. referent sam lep zgled.

O življenjskem zavarovanju je še govoril zastopnik »Prve Češke« in vzpodbujal navzoče, da se naj v slučaju zavarovanja vselej uvažujejo slovenske zavarovalne družbe.

Po oficialnem smo se zbrali k skupnemu obedu. V veseli tovarišiji, spremljani z napitnicami in petjem, je prehitro prišel čas, ki nas je ločil.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo dne 7. junija t. l. ob eni uri pop. pri Sv. Križu poleg Slatine po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Iz »gospodinskega tečaja«, predava tovarišica gđ. Grilčeva.
4. Konferenčna vprašanja, poročata Hinko Sumer in Tom. Kurbus.
5. O društvenih listih in o vplačanih prispevkih za organizacijo, poroča predsednik.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi za odbor Tom. Kurbus, t. č. predsednik.

Obzornik vestnik.

SOVRAŽNIKOM V VEDNOST.

Zadnja leta delujejo vse klerikalne sile s polno paro, da bi ugonobile organizacijo dela naprednega učiteljskega: od zadnjega vaškega mežnarja in klerikalnih šolskih nadzornikov gori do deželnega odbora (glej disciplinarni red nasvetovanega dež. šol. zakona).

Zlasti jim je trn v peti naš stanovski list »Učiteljski Tovariš«. Kaj so že vse poizkusili, da bi ga uničili! Po deželi straše učiteljsko, češ, da ne bode draginskih doklad, da ne bode pomaknjeno v višji plačilni razred in ne doseže višje službene stopnje, ako je narodoeno na ta list. Lotili so se najprej učiteljic, pozneje mlajših učiteljev (glej dopis v 32. št. 1. 1911), toda le z malim uspehom. Ker to ni zaleglo, se je podalo par »formalnih stopnjačev«, med tema eden, ki je poprej puščal po zbornici polno mizo smeti, ko je popravljal vajencem in učencem risbe in zvezke, da bi dosegel boljšo kvalifikacijo po organih, ki ničesar ne vidijo, na lov proti stanovskemu glasilu. Pa tudi ti najnovjši pedagogi gori na Gorenjskem in doli po Dolenjskem so dosegli le malenkosten uspeh.

Na pomoč jim prihaja, kadar se nudi le mala bilica, naš največji prijatelj »Slovenec«. Ta izkuša ob vsaki priliki blatiti in smešiti ne le naprednega učiteljskega, ampak tudi vse, kar izhaja iz njegove organizacije. Zlasti so mu nadležni Učiteljska Tiskarna in stanovski listi »Popotnik«, »Zvonček« in »Učiteljski Tovariš«, največ pa groze zaradi političnega dnevnika »Dneva«, ki pa učiteljska organizacija ni z njim v nikakršni zvezi. Pri krajnih šolskih svetih agitirajo zoper vse navedene liste pa do zadnje tiskovine, ki izhaja iz te tiskarne. Toda čudo: Klerikalci preklinjajo, organizacije delo pa prav lepo procvita. Res, božji blagoslov!

S kakšno slastjo je pograbil »Slovenec« z dne 16. febr. 1914, št. 37, vest upravnistva »Učiteljskega Tovariša« (ki ga v strastni zaslepljenosti zamenjava z uradništvom tega lista), da je prejel za položnice 1.60 K. S hinavsko hudobnostjo zavije oči proti nebu, rekoč: »To so pa hude reči! Prosim vas, polovico (?) februarja je že preč, v blagajni pa naročnine 1.60 K!«

Povprašali smo upravnistvo, če je že res tako pri kraju z listom, ki izhaja že 54. leto? Upravnistvo pa nam je sporočilo ravno nasprotno s hudomušno opazko: »Nič bati! V blagajni imamo toliko, da lahko plačamo glasilu Slomškarjev za 3 do 4 leta naprej in pa še vse tiste dolgove, ki so jih pustili koritarji-uskokci pri upravnistvu za nekdaš dobro, pa sedaj »brezversko« glasilu.«

Tako je naš dični in stari prijatelj »Slovenec«, ki mu je uradništvu plačalo naročnino za vse njegove in »Domoljubove« laži že 5. januarja 1914, ki pa še do danes ni plačal naročnine za naše »brezversko glasilu«, lagal po stari, izkušeni navadi.

Pa to bi še nič ne bilo, zakaj kakor že znano, smo vajeni napadov iz Kopitarjeve ulice in jih niti ne čitamo več. Naši prijatelji nas morajo nanje šele opozarjati. Mi imamo drugega dela dovolj.

V novejšem času pa se je pridružila tem lažnivcem in grobokopom vsega naprednega — »Zarja«, glasilu socialne demokratske stranke, ki velja tudi kot »napredna«. — »Par nobile fratrum« smo vzkliknili, ko smo prečitali dopis tega glasila s Krasa, ki ga je »Slovenec« seveda zopet z največjo slastjo v svoji 108. številki ponatisnil.

Kaj strašnega pa se je zgodilo?

Pozvedeli smo, da »službuje tam na Krasu učitelj — socialist, ki se je pred par leti lasal z nekim obskurnim klerikalcem po predalih »Učiteljskega Tovariša«, ter zahteval za svojo polemiko brezplačno predale tega lista. Ugodilo se mu je — ker je kazal napredno mišljenje. Tedanji upravnik pa je šel vpisat dve »Poslani« v inseratno/knjigo kot inserat, jih kot take zaračunal in poslal račun, ki pa se ni po-

ravnal. Tako je stvar zaspala. Pozneje je dobil dotični socialno nadahnjeni učitelj še en opomin, na katerega tudi ni reagiral. Ker se mu je medtem po sporazumu z uredništvom lista račun za »Poslano« odpisal, pozabilo pa v opomni to dejstvo vpisati, ga je sedanji upravnik v dobri veri, da je dolžan, in ker je bil že trikrat opominjan, terjal s poštnim nalogom (torej ne za naročnino!). Dotičnik je potem v pismu z dne 7. maja t. l. zadevo pojasnil, **nakar se mu je račun črtal.** Ker pa je dodal v zahvalo, da je smel predalec »liberalnega glasila« brezplačno izrabljati, nekaj neslanih opazk, mu je dalo upravništvo primeren odgovor, končujoč ga: »**Vaše pismo glede odpisa inseratnega računa nam zadošča. Izbruhe Vaše hvalečnosti nasproti »liberalnemu našemu glasilu«, ki vam je pred leti prepustilo brezplačno prostor v svojo ali čigavo vedi obrambo, pa hranimo kot znak hvalečnosti. Tudi »cedenje slin po sodišču« prepuščamo ljudem, ki so takih korakov vajeni.**«

Iz povedanega je razvidno, da »Učiteljska Tiskarna« pri tej aferi ni niti najmanj prizadeta. Napadati torej njo in njeno vzorno knjigovodstvo kaže le, kakega značaja mora biti dotični »Zarjin« dopisnik. Mi smo mnenja, da diši vsebina njegovega napada in skupna simpatija »Slovenca« in »Zarje« vsekakor bolj po gnolobi, ostudnosti in mrhavosti, kakor pa vzorno delovanje povse neosnovano napadene »Učiteljske Tiskarne«.

Poučeni smo, da je sezansko učiteljstvo na zadnjem svojem zborovanju dotični »Zarjin« napad **soglasno** obsodilo. S tem je ta zadeva od naše strani definitivno rešena!

Kranjske vesti.

—r— **Nesrečni Maier!** Čujemo, da je pri krpanju načrta novega dež. šol. zakona fungiral kot nekaj svetovalec — nadzornik Maier! Ako je to res, ne moremo pač nič drugega reči, nego da so na deželnem odboru izbrali najslabšega svetovalec, ki ga je sploh mogoče dobiti. Zato pa je tudi zakon tak, da ni ničemur podoben — samo tiste drakonske in inkvizitorske določbe odgovarjajo Maierjevi osvetloželjni naturi: to bi praskal in bičal na vse strani, ako ga postavijo na čelo — disciplinarni komisiji! — S tem sodelovanjem je zopet dokazano, da se vse ponesreči, kamor seže Maierjeva roka. Samo tiste knjige so mu uspeli, ki so mu jih spisal ljubljanski učitelj, sam pa je honorar spravil v svoj žep. Delo je stvar učiteljstva, zaslužek pa nadzornikov! Zato ga tudi vsi visoko cenijo, samo Jeglič se mu priljuje!

—r— **Osleški dijaki in dijakinje v Ljubljani.** Dne 13. t. m. je z dunajskim osebnim vlakom ob 12:55 ponoči prispelo na svojem izletu iz Osjeka v Slavoniji preko Budimpešte in Dunaja 31 učiteljskih in učiteljskih pod vodstvom ravnatelja F. Barušica, v spremstvu profesorja R. F. Magjera in prof. M. Pavloviča ter učiteljice Zore Kaufmanove. Imeli bi se pripeljati že zvečer s šestim vlakom, kakor je bilo tudi v listih naznanjeno, a so nastopile nepričakovane tehnične ovire. Zaradi tega je sprejem na kolodvoru zvečer ob šestih moral odpasti, istotako tudi koncert salonskega orkestra, ki se je menil vršiti na sestanek zvečer. Zaradi tega je čakalo zvečer na kolodvoru okoli 300 ljubljanskih dijakov in dijakinj; dijakinje so imele s seboj cvetice za kolegije iz bratske Slovenije. Vkljub pozni uri in vkljub temu, da se ni moglo razglasiti, da pridejo šele ponoči ob 12:55, je pričakovalo izletnike nad 50 dijakov in dijakinj ter jih pospremlilo v hotel Štrukelj in Lloyd, kjer so prenočili. Drugi dan so si ogledali Ljubljano, ki jim jo je razkazoval Luka Jelenc in g. Ivan Vuk z nekaterimi dijaki, ter se jako pohvalno izražali o njej in o Slovencih. Tako prijazni in tako topli so se jim zdeli vsi obrazi, ki so jih srečevali, pozdravi in nasmehi tako presrečni, so pripovedovali, da jim je težko, da morajo tako hitro oditi naprej. Opoldan so imeli kosilo v restavraciji Štrukelj, na kar je bil odhod na kolodvor v lepem spremstvu slovenskih dijakov in dijakinj. Na kolodvoru je bilo prav presrečno slovo, na kar je mladina skupno zapela »Lepo našo domovino«. Želeli je, da se taki poseti ponavljajo. Odpeljali so se v Postojno, kjer so si ogledali Postojnsko jamo in od tam v Reko-Opatijo, v Zagreb in nazaj v Osijek. — Kdaj pride naš naraščaj do takega poučnega potovanja?

—r— **C. kr. vlada za »Katoliško Tiskarno«.** Pred nami je krožnica, ki je pod njo podpisana: Für den k. k. Landespräsidenten: Chorinsky. Dan je zapisan 10. december 1913. V njej se razlaga šol. vodstvom, kako naj se izpolnjuje neka tiskovina. Zadnji stavek te okrožnice se glasi: »Diese neue Drucksorte kann durch die Katoliška tiskarna in Laibach

bezogen werden.« Že sama na sebi je reklama c. kr. dež. šol. sveta ali sploh kakega vladnega organa za tako zasebno podjetje nepravilna. O tem ne more biti nobenega dvoma. Toda nam, ko pišemo te vrste, ne gre za to, da bi s stališča svobodne konkurence kritikovali navedeno ali temu enako postopanje, marveč za vse drugo. »Katoliška tiskarna« ni pri nas samo zasebno obrtno in trgovsko podjetje, marveč ima v svojem izvoru in v vsem svojem delovanju izrazito strankarsko politično smer, ki ji služi z vsemi sredstvi kar jih premore. In ta sredstva niso vedno poštena in dostojna, pač pa brutalno sirova, lažniva in grda. »Slovenec«, »Domoljub«, »Bogoljub« in »Slovenski Učitelj« nesramno napadajo in obrekujejo napredno učiteljstvo in šolo — vse to in še mnogo več je znano vsej javnosti in brez dvojbe tudi deželni vladi. Mi ne zahtevamo od vlade drugega, nego izvrševanje zakonov, in zato nam ne pride na misel, naj bi vlada »Katoliški tiskarni« zabranjevala po naših zakonih dovoljen svoboden razvoj in slobodno delovanje. Ne iščemo vlade v svojem političnem boju nikjer za pomočnico, najmanj pa proti »Katoliški tiskarni«. Te vrste pišemo edino zato, da protestiramo z vso odločnostjo, da bi se za »Katoliško tiskarno« delala vladna reklama, da bi to političsko tako izrazito in kulturno tako nedostojne stvari (rdeča brošura) proizvajajoče podjetje svoje početje moglo pred svetom zakrivati z uradnimi reklamami, z vladnim pečatom. To ne gre, in če se je zgodilo enkrat, se nikdar več zgoditi ne sme. Naši krajni šolski sveti in šolska vodstva odklanjajo take reklame, pa ne samo oni, nego vse naše napredno ljudstvo, ki stoji za njimi. Ne zdi se nam potrebno, da bi iz te reči sedaj delali kake afeje, ker za trdno pričakujemo, da naše besede ne bodo zaman! (To v odgovor »Slovencu« na njegov napad z dne 12. t. m.)

—r— **Društvo vpokojenih učiteljev in učiteljic na Kranjskem** je imelo dne 7. t. m. polpoldne v restavraciji pri Perlesu v Ljubljani svoj redni letni občni zbor. Predsednik tovariš Engelman, ki je ugodoma konstatiral sklepčnost občnega zbora in pozdravil navzoče zborovalce, je v kratkih besedah očrtal namen in delo društva. Tajnik tov. Bozja je poročal podrobno o delovanju odbora, ki se je vedno zavzemal za koristi učiteljskih vpokojencev na Kranjskem. Odbor je imel v preteklem poslovnem letu 4 seje. Tov. Punčah je nato poročal o prošnji, ki jo je meseca januarja poslalo društvo na deželni zbor in v kateri se prosi, naj se vpokojenemu učiteljstvu dovoli stanarina in 25odstotna draginska doklada, izvzemši one, ki jo že uživajo. Kot znano, je deželni zbor sklenil, naj deželni odbor prouči to zadevo in poroča na prihodnjem zasedanju. Posredovanje društvenega odbora v tem oziru se je soglasno odobrilo. Tov. Gašperin je ob tej priliki poudarjal, da je ugodna rešitev prošnje tembolj umestna, ker so mnogi vpokojeni učitelji poleg dela v šoli storili svojevoščno toliko na polju sadjerejstva in vinorejstva, da uživa že sedaj dežela obilne sadove. Blagajnik tov. Punčah je nato poročal, da je imelo društvo 45rednih in 1 podpornega člana. V preteklem letu jih je nanovo pristopilo 7. Dohodkov je bilo 128 K 23 v, stroškov 21 K 6 v. in je bilo prebitka 108 K 17 v. Na predlog računskih preglednikov se je izrekel blagajniku absolutorij z zahvalo. Soglasno se je nanovo izvolil dosednji odbor. Pri slučajnostih se je izrekla želja, da bi društvo posredovalo, da bi vpokojeni učitelji dobivali plačo po poštni hranilnici. V tej zadevi je društveni odbor že storil potrebne korake in obstoji upanje, da se bo tej želji ugodilo. Na predlog tov. Škrbinca je izrekel občni zbor zahvalo odboru za njegovo poslovanje. Nato je predsednik tov. Engelman zaključil zborovanje.

—r— **Razpis.** Na štirirazredni ljudski šoli v Knežaku v šolskem okolišu Postojna je razpisano nadučiteljsko mesto. Prošnje do 7. junija.

Goriške vesti.

—g— **Iz Tržiča poročajo:** Tu se je vršil shod učiteljev in učiteljic tržičkega okrajnega šolskega sveta. Govorili so tudi o slovenskih šolah, za katere je treba preskrbeti potrebne knjižnice. V kraju je nad 200 slovenskih učencev in učenk.

—g— **Izpitni na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici.** 1. Izpiti za otroške vrtnarice začnejo dne 8., za ženska ročna dela pa 15. junija ob 8. predpoldne. Pravilno kolekovane prošnje s prilogami je vložiti do 30. majnika t. l. 2. Pismeni izpiti zrelosti se bodo vršili od dne 3. do 6. junija. 3. Glede sprejemnih izpizov za prvi tečaj pride posebno naznanilo. — Opomba: Slavna uredništva drugih časopisov so v interesu občinstva vljudo naprosena, da ponatisnejo te vrstice.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira! **Solidna postrežba!**

pisov so v interesu občinstva vljudo naprosena, da ponatisnejo te vrstice.

—g— **Pri izpraševalni komisiji za ljudske in meščanske šole** v Gorici so napravili izpite za ljudske šole: a) s slovenskim učnim jezikom: Bukovec Marija, Cerjak Terezija, Gosak Uršula, Kerkoč Anton, Lavrenčič Pavlina, Malič Justina, Podberšek Terezija, Podreka Ivanka, Rode Terezija, Škerl Angela, Stegovec Ivan in Širok Armela; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Achtig Josipina, Čuček Franc, Horvatič Andrej, Jeglič Alojzija (z odliko), Jenko Pavla, Kavčič Franja, Simsič Ana in Zwölf Ivanka; z italijanskim učnim jezikom: Blasevich Antonija, Doria Marija, Sclaris Alojzija, Vidich Anton; iz francoščine so napravili izpit: Ivanov Jerka, Khaif Ana, Marcegilia Helena, Mazzolo Jerica, Mazzolo Valburga, Palm Palmira, Simzig Klara, Vratovich Ana; za meščanske šole so bili usposobljeni: dr. Šmajdek A. z odliko, (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Pajani Akv. (II. skupina).

—g— **Smrtina kosa.** Pri Sv. Luciji je umrl c. kr. profesor v pokoju Valentin Pregelj. N. v m. p.!

Istrske vesti.

—i— **V Portorose,** v istrski Švici, bidejo Slovenci hud narodni boj z zagrizenimi piranskimi Lahji. Ti se čutijo v naši državi tako in še bolj neodrešene, kot vsi drugi avstrijski Italijani. Vedno škilijo čez morsko gladino proti Rimu, odkoder pričakujejo svojo »osvobodilno« rešitev. To stremeljenje so pokazali tudi v nedeljo, 10. t. m., ob priliki poseta angleških oficirjev one eskadre, ki se nahaja bržčas v Trstu, naših mornariških častnikov in pa drugih vladnih dostojanstvenikov. Kakor znano, prebivajo okroginokrog Portorose zavedni Slovenci, ki so manifestirali z razobešenjem slov. trobojnic ob prihodu omenjenih gospodov. Te trobojnice, ki so tako skrivnostno plapolale šepetale o slovenskem morju, so tako bodle v oči neodrešene Garibaldijeve sinove, da so se čutili primorane izživljati demonstrirati. Najprej so poizkusili na vse načine primorati županstvo piransko, naj bi zaukazalo svoji policiji sneti one zastave ob Portorosi »ščavom«. Ker se jim pa to ni posrečilo, so se čutili dolžne razviti **italijansko državno** trikolono, pod katero so marširali piranski mazzinjanci po Portorosi pred hotelom, kjer so se nahajali omenjeni oficirji, med katerimi pa so bili tudi voditelji političnih oblasti. Kričali so in tulili svojo starodavno, že izžito slavno kantato: »Abasso ščavi! Evviva Portorose italiana! Abasso porchi Croati! Evviva Inglesi! Evviva L'Italia!« Vprašamo samo: Kaj bi se zgodilo Slovincem, ki vendar ne škilijo nikamor, ako bi razvili srbsko ali rusko zastavo ter z njo javno demonstrirali? Komentar izostane. — Seveda Lahom je vse dovoljeno. Povrh pa jim hoče naša slavna vlada še dati univerzo za 70.000 neodrešenih Lahov; za dvakrat toliko Slovincem pa ne preskrbi naša pravična vlada niti najpotrebnejših ljudskih šol, kjer bi se mogli izobraziti po zakonih iste vlade. — Lahom v Portorosi pa ni bilo to »še zadosti«. Spravili so se po zverinsko nad bližnjega Slovence ter mu siloma strgali zastavo raz hišo. Vso stvar je seveda vzelo orožništvo v roke. Radovedni smo, kako izteče vsa stvar. — Kako je visoka laška kultura, je razvidno iz sledečega: Istega dne je v Portorosi obsula piranska fakinaža, med katero so se nahajali tudi slavni podžupan (laški iredentovci), popolnoma mirne in tihe tri slovenske mladeniče, ki so prišli gledat Angleže. Dva mladeniča sta zbežala, tretji pa se je postavil v bran. To je Lahe še bolj jezilo; začeli so ubogega mladeniča suvati in najpodlejšje zmerjati; pošiljali in pehali so ga v »montagne«. Omeniti moram, da so bili zraven piranskih podžupanov tudi juristi (okoli 100 na 1 Slovence), ki so pomagali reševati slavno Garibaldijevo domovino. Zraven Portorose je Sv. Lucija, kamor vozi tramvaj iz Pirana. Tam se jako prebujajo Slovenci. Izposlovali so si že svojo dvorazredno šolo, seveda C. Metodovo. V tem kraju, ki spada pod občino Piran, je znatna **dvetretjinska večina slovenska**, vendar pa ima **enotretjinska laška manjšina** kar trirazredno ljudsko šolo na dež.

stroške. Tu se tudi zrcali italijanska kultura. Omeniti se mora, da z ozirom na to, da je v C. Metodovi šoli samo ena učilnica, ne odgovarja nikakor svojim potrebam. Dobro bi bilo v najkrajšem času ukreniti najboljše, da bi se tamošnje narodne razmere vsaj deloma ublažile. Tam so res potrebni naši bratje izdatnejše in nujne podpore. — Čudno je res, da se marsikak naš trgovec ali krčmar izgublja v kakšnem kraju, kjer je kar nakopičeno obrtnikov in kjer ne more ne živeti ne umreti. Zakaj se ne bi tak nastavljal in odprl svojo obrt pri Sv. Luciji, kjer ni dozdej za vse tamošnje Slovence niti ene slovenske trgovine ne krčme? Kraj je pač najkrajši v Istriji, Slovenci zavedni in imoviti, zveza je železniška in pomorska. Saj si menda boljših pogojev ne želi nihče. Pomisliti pa je tudi, da nima nobenega konkurenta. To je dosti. Majhen kapital od začetka bi zadostoval, ker so ondtni Slovenci vneti za narodno stvar. Pametno in pošteno bi moral tak obrtnik delati in čez kakih 10 let bi lahko šel v pokoj. Pozurite se, slovenski obrtniki, dokler je še čas! Torej tak mož bi koristil sebi in tamošnji narodni stvari. X.

—i— **Delovanje »Lege nazionale«.** »Lega nazionale« bo imela letos svoj občni zbor dne 12. julija v Poreču. V minulemu letu je družba prevzela v popolno oskrbo otroške vrtce v povsem slovenskih, oziroma hrvatskih krajih Istre: Zminju, Kanfanaru, Draguču, Unijah in Manzanu. Nove šole je ustanovila v hrvatskih krajih: Premanturi pri Pulju, Sv. Lovrencu na Porečini in Sv. Jerneju na Motovunščini. V Podgori je kupila za otroški vrtec hišo za 25.000 K. V Škedenju pa si je v isti namen nabavila za enako vsoto 25.000 K zemljišče, kjer namerava zgraditi poslopje, katerega stroški so proračunjeni na 60.000 K. Dalje namerava družba poleg obstoječih ustanoviti v Trstu in v Gorici še nekatera nova zabavišča in otroške vrtce. Proračun izdatkov družbe za prihodnje leto znaša 234.000 K.

Koroške vesti.

—k— **Slika šolskih razmer na Koroškem.** Dopisnik »Mira« piše o šolskih razmerah v Št. Janžu, čisto slovenski občini, sledeče: »Št. Janž. Kaj bo z našo šolo? tako povprašujemo. Ali je to podoba šole? Kako je pri nas zanemarjena! Učitelj noče govoriti s slovenskimi otroci slovenski, slovenske učne ure je opustil, nima veselja do poučevanja, pa tudi nima izkušnje iz slovensčine. Otroci ne bodo znali ne brati, ne pisati, ne nemški, ne slovenski, če bo šlo tako naprej. Poleg tega pa toliko počitnic, k temu je prišel še učiteljev dopust. Šolo, ki ima otrok komaj za en razred, smo morali prezidati v dvorazredno, kar nam napravlja mnogo stroškov. Uspeha pa ne vidimo nobenega. Zatorej prosimo in zahtevamo od novega krajnega šolskega sveta in občinskega odbora, ki mora vzdrževati šolo, naj se potegne še enkrat in uporabi vsa sredstva, da se upelje v šoli slovenski učni jezik in da protestira energično proti nastavljanju učitelja brez izkušnje iz slovensčine; naj bi šle pritožbe tudi do najvišje inštanice, če merodajni krogi v Celovcu nočejo, da bi se otroci v šoli kaj naučili, skrbite za nas vsaj vi, do katerih imamo mi zaupanje, in iz srea bomo vam hvaležni. Če moramo šole zidati in vzdrževati, hočemo, da se bodo otroci tudi kaj naučili.« To je kulturna slika, vzeta iz okvirja c. kr. deželne vlade na Koroškem.

Splošni vestnik.

Konec šolskega leta. Po obstoječih predpisih se konča pouk na srednjih šolah, učiteljskih, trgovskih in mornariških šolah dne 6. julija, 10 dni pred koncem šolskega leta. Ker bo letos 6. julija na ponedeljek, je naučni minister odredil, da odpade na teh šolah pouk že 4. jul. in se ta dan opravi končna božja služba in razdele izprievala.

Gostovanje ljubljanskega dramskega ansambla pod vodstvom režiserja g. Milana Skrbiniša. V četrtek, dne 28. maja ob 8½. uri zvečer gostuje imenovani ansambl v Kranju. Igra se tridejanska burka »Maks v škripcih«. — Petek, dne

29. t. m., igrajo ljubljanski igralci v Trzinu; v soboto, 30. t. m. na Jesenicah; nedeljo, dne 31. t. m. v Celovcu; ponedeljek, 1. junija, prvič v Mariboru; torek, 2. junija, v Ptuj; sredo, 3. junija, drugič v Mariboru; četrtek, 4. junija, v Ljubljani; petek, 5. junija, tretjič v Mariboru. O nadaljnjem gostovanju v Št. Jurju, Celju itd. še poročamo.

Umrli je 21. t. m. ponoči v bolnišnici po dolgotrajni mučni bolezni g. Radka Ambrožič, soproga mestnega učitelja. N. v m. p.!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naločim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do 30. aprila K 74.719.89.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Barhenti Vsevrstne tkaninske izdelke Damasti
flaneli pošilja zanesljivo prevleke
cefirji posilja zanesljivo brisače
piketi M. Jirsová, robci
kanafasi bale
kepri volnena
platna posestnica rokotvorne tkalnice roba
Vzorci franko. v Novém Hradku n. Met. 95 Česko.

Knjigoveznica Anton Janežič Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tordko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobranec i. t. d.



Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih.

Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goetz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.



Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trdka!!

Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne!

Postrežba točna!

Gramofoni od K 20 — naprej, plošče od K 150 naprej vedno v zalogi.



Orgle, harmonije piana in pianina

dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček

Kutna Hora, Česko.

Pošilja cenike brezplačno in franko.

Ustanovljeno leta 1869.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13

poleg Figovca

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poskuse.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šol. :: posloplja na deželi itd. ::

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22

nasproti lekarni.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Staršem, mladinoljubom, šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in cenj. knjižnicam priporoča „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani sledeče

„Mladinske spise“

1. Mišjakovega Julčka zbrani spisi I., II., III., IV., V. in VI. zvezek à K 1.—
2. A. Rapè: Mladini, I., II. in III. zvezek 1.—
3. E. Gangl: Zbrani spisi, I., II. in III. zvezek 1.—
4. A. Rapè: Dane 1.—
5. J. Slapšak: Turki pred sv. Tihom 120
6. Jos. Riblič: Kraljestvo čebel —80
7. Jos. Riblič: Vsem dobrim 1.—
8. Pav. Flerè: Babica pripoveduje —60
9. Pav. Flerè: F. Palnakovi spisi 1.—
10. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, I. in II. zvezek —20

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih :
: najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic :
: in otroških vozičkov.

Spalnica v američanskem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omari, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Zaveza ima v zalogi

še nekaj izvodov:

1. Narodna vzgoja. Slovenskemu narodu spisal Josip Ciperle. Znižana cena 50 h.
2. Domožnanstvo v ljudski šoli. Metodično navodilo. Spisal Jakob Dimnik. Znižana cena 40 h.
3. Učiteljski večeri. Zbirka „Listkov“ iz „Učiteljskega Tovariša“. Znižana cena 30 h.
4. Jan Amos Komensky-Didaktika. Znižana cena 60 h.

Po pošti vsaka knjižica 10 h več.

Označene knjige se naročajo pri

vodstvu Zaveze.

Prvo splošno uradniško društvo

avstro-ogrsko monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse 25. je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljša, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrsko Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje leta 1913 86.8 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem leta 1913 223 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca leta 1913 128.5 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraße 10.